

Philip Potter

THEMA: INSPIRERENDE MANNEN

Dietrich Bonhoeffer – 2

Column: Inspiratie – 3

Yehudi Menuhin – 4

Inspirerende profeten: Micha, Amos, Jesaja – 6

H.M. van Randwijk – 7

Veel gezichten – 8

Uit de kerkenraad – 10

In Memoriam – 11

Vivre sa foi, naar MERK en terug – 12

Gemeente in beweging – 13

Collectebestemmingen – 14

Agenda – 15

Kerkdiensten / Lied van de maand – 16

Hij was eerste niet-blanke secretaris Wereldraad van Kerken

Philip Potter stak met kop en schouders boven iedereen uit

Door Dirk Visser

Dr. Philip Potter, van 1972 tot 1984 secretaris-generaal van de Wereldraad van Kerken, was voor de oecumenische beweging "a towering symbol" van kerkelijke betrokkenheid en aanwezigheid in de samenleving. Hij stak met kop en schouders boven zijn oecumenische tijdgenoten uit, schreef dr. Agnes Abuom, voorzitter van het bestuur van de Wereldraad, na zijn overlijden in 2015. Potter, in 1921 geboren op het Caribisch eiland Dominica, was de eerste niet-westerse theoloog in deze functie.

Hij gaf de kerken de ogen om de ware vijanden van een menswaardige samenleving te onderscheiden. Voor Potter behoorden het werken voor de kerkelijke eenheid enerzijds en voor de eenheid van de gehele mensheid anderzijds onlosmakelijk bij elkaar. Oecumene betekende voor Potter

ook het bestrijden van racisme, solidariteit met de armen, mensenrechten en de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen.

Oud-minister Jan Pronk, die in verschillende werkgroepen van de Wereldraad actief is geweest, spreekt van een volledige omkeer van denken binnen de kerken dankzij de Wereldraad. Na de algemene vergadering van de Wereldraad in Uppsala in 1968 begonnen de blanke kerken in het Noorden te luisteren naar de gekleurde kerken in het Zuiden in plaats van die kerken te vertellen wat ze moesten doen.

De Wereldraad ging hierin de kerken voor, onder meer in steun aan bevrijdingsbewegingen in Zuid-Afrika en Rhodesië, het huidige Zimbabwe. Dit kwam de Wereldraad te staan op scherpe kritiek, ook van lidkerkerken

in het Westen ("Geen kerkegeld voor geweld"). De Nederlander Baldwin Sjollema, de eerste directeur van het Wereldraadprogramma ter bestrijding van het racisme (PCR), is ervan overtuigd dat Potter's onvoorwaardelijke steun aan dit programma doorslaggevend is geweest voor het succes ervan.

Achteraf wordt binnen de oecumenische beweging erkend dat de Wereldraad niet kritisch genoeg is geweest ten aanzien van de misstanden in de communistische landen. Een van de critici in Nederland was de vroegere VVD-leider Frits Bolkestein die zijn kritiek spuide in zijn boek *De intellectuele verleiding* (2011). "De Wereldraad van Kerken toonde zich dienstbaar jegens de Sovjet-Unie en kritisch jegens het Westen. In de jaren '70 en '80 was het een organisatie van fellow travellers", aldus Bolkestein.

Lees verder op pagina 2

De methodist Potter stond niet alleen bekend om zijn politieke standpunten, maar ook als een scherp en bijbels georiënteerd theoloog. Zijn jaarverslagen voor de bestuursvergaderingen waren altijd gebaseerd op de uitleg van een bijbelse passage. Tijdens de algemene vergadering in

1983 in Vancouver hekelde hij de starre houding van de meeste orthodoxe kerken. "Wij zijn geroepen een huis van *levende* stenen te worden, gebouwd op de rots van het geloof."

Potter, die in 1972 tijdens de bestuursvergadering in Utrecht tot de derde secretaris-generaal werd verkozen, was in 1948 jeugdgedelegeerde bij de oprichting van de Wereldraad in Amsterdam. In verschillende functies is hij zijn hele werkzame leven betrokken geweest bij de oecumenische beweging. Na zijn afscheid van de Wereldraad was hij vijf jaar docent op Jamaica aan de theologische opleiding van de West-Indische eilanden. In 1990 verhuisde hij met zijn tweede vrouw Bärbel Wartenberg naar Duitsland, waar zij in 2000 luthers bisschop van Lübeck werd.

Op 23 augustus, precies 70 jaar na de oprichting, viert de Wereldraad het jubileum met onder meer een 'vredeswandeling' door het centrum van Amsterdam. Deze 'Walk of Peace' geeft gestalte aan de Pelgrimage

van Gerechtigheid en Vrede, waartoe de Wereldraad het initiatief heeft genomen. Op deze wandeling zal er aandacht zijn voor onrecht en geweld in verleden en heden, maar ook voor kerkelijke inzet voor gerechtigheid en vrede. Aanmelden voor de wandeling via raadvankerkenamsterdam@gmail.com.

Bij de Wereldraad zijn 340 protestantse, anglicaanse en orthodoxe kerken aangesloten. De Rooms-Katholieke Kerk, in ledental driemaal zo groot als de Wereldraadlidkerken bij elkaar, is geen lid, maar werkt er op sommige punten wel mee samen. Ter gelegenheid van het 70-jarig jubileum zal paus Franciscus op 21 juni een bezoek brengen aan de Wereldraad die in Genève is gevestigd. De eerste secretaris-generaal was de Nederlander dr. W.A. Visser 't Hooft.

Philip Potter en echtgenote Bärbel Wartenberg door Dina Cormick

Dietrich Bonhoeffer (1906 – 1945)

Is een Bonhoeffer-moment hier en nu wenselijk?

Door Jurjen Wiersma

Dietrich Bonhoeffer was theoloog, christen en tijdgenoot. Met dit drieluik heeft zijn leerling en biograaf Eberhard Bethge hem raak getypeerd. Voor anderen was hij een verzetstheoloog pur sang. Meteen na de machtsovername van Hitler in 1933 sprong Bonhoeffer in de bres voor Joden. Tien jaar later, in 1943, besloot hij deel te nemen aan een complot tegen de Führer. In deze tijdspanne was hij betrokken bij verschillende verzetsdaden. Hij hielp mensen het land te ontvluchten, legde contacten met de oecumene, zoals bisschop George Bell van aartsbischop Engeland, en was rector van de illegale predikantenopleiding van de

Bekennende Kirche in Finkenwalde. De Belijdende Kerk was de tegenpool van de Deutsche Christen, die heulden met de nazi's. Het was een gewaagde stap om mee te doen aan het complot. De opzet was om de tiran te vermoorden (tirannicide), wat gelijkstond aan landverraad. Kon dat door de beugel? De lutherse theoloog Bonhoeffer susterde de gewetensvraag van zijn medecomplotteurs, onder wie Wilhelm Canaris, Hans Oster en Hans von Dohnanyi, gezagsgetrouwe en loyale staatsdienaren. Op 13 maart 1943 zou een bom moeten afgaan in het vliegtuig dat Hitler terugbracht van het Russische Smolensk naar zijn hoofdkwartier in

Oost-Pruisen. De bom ontplofte niet. De 'Attentäter' probeerden het op 21 maart opnieuw, nu in Berlijn. Weer mislukt. Wegens zijn betrokkenheid bij de mislukte aanslag op Hitler van 20 juli 1944 werd Bonhoeffer ter dood veroordeeld. Het vonnis werd pas op 9 april 1945 voltrokken.

Opmerkelijk is dat in het februari-nummer van dit jaar van *Sojourners*, het maandblad van maatschappijkritische evangelicals in Amerika, wordt teruggegrepen op de poging tot *Attentat* en *Umsturz* van maart 1943 in Duitsland. Hoofdredacteur Jim Wallis, sinds jaar en dag leider van de *Sojourners*-beweging,

'Hij diende de muziek en zijn medemensen en zal hiermee doorgaan via de instituties die hij creëerde en de muziek die hij tot leven bracht', schrijft biograaf Humphrey Burton over Yehudi Menuhin (1916-1999). Yehudi Menuhin was een muzikaal wonderkind. Een violist begiftigd met een bijzonder talent, die idealistisch in het leven stond. Zijn overtuiging om met de kracht van muziek het goede te bewerkstelligen en mensen bij elkaar te brengen was de rode draad in zijn leven.

Yehudi Menuhin – De Kracht van Muziek

Door Karen Lammers

'Een van de dromen van mijn jeugd was dat er vrede op aarde zou komen als ik de Chaconne van Bach, het grootste muzikale geschenk aan de mensheid, maar goed genoeg zou spelen in de Sixtijnse kapel; als mijn uitvoering minder dan volmaakt zou zijn, zou alle ellende in de wereld volledig mijn schuld zijn. Het was een kinderlijke fantasie dat je vrede, goedertierenheid en compassie aan de mensheid kon schenken door middel van muziek, maar die kinderlijke gedachte is de leidraad van mijn leven gebleven. Als ik dat stuk kon spelen zoals ik vond dat het gespeeld moest worden in die heiligste plaats ter wereld waar ooit Michelangelo werkte, dan zou mijn muziek een boodschap van vrede de wereld in sturen. Het was kinderlijk, maar er zat een kiem van waarheid in, die nog steeds geldt; als mensen samen zingen en dansen, worden hun verschillen overbrugd.'

Op achtjarige leeftijd zag hij balletdanseres Pavlova dansen. Haar vederlichte, prachtige verschijning in zijn geheugen geprint, herinnerde hij zich ook de hutkoffers in de hal van het theater waar ze optrad, als een soort symbool voor de artiest die van stad naar stad vlindert. Het leek een voorbode op het zwerfend bestaan dat hij zou gaan leiden. Ik meen dat ergens geschreven is dat hij gedurende zijn uitvoerend leven niet langer dan vijf weken achtereen-volgend op één plek zou zijn.

Aan het eind van zijn leven zou hij zeggen dat hij in zijn leven een utopie heeft nagestreefd. En hoewel een utopie onbereikbaar is, bleef hij zijn principes trouw en vond hij dat iedereen zijn leven in het teken van een ideaal moet stellen. Nederige dienaars van het Schone te zijn. 'We zijn niet op aarde om anderen te

onderdrukken, maar om te leren en te dienen.' 'Het moment is een continuüm. Het is niet op zichzelf staand, los van verleden en toekomst. Het is het Nu terwijl het beweegt met ons door de tijd', vertelt hij. Prachtige inzichtelijke zinnen, die me doen denken aan zijn vioolspel, al die noten die een wereld op zichzelf waren, ieder zijn juiste plaats en tijd, en elkaar in een continuüm opvolgden en deel van een groter geheel waren. Zo sprak hij ook over zijn muzikale loopbaan;

'Mijn leven is een continuüm. Ik ben in de oorlog begonnen met dirigeren. Ik ben op een natuurlijke manier geëvolueerd van kamerorkesten naar grote orkesten. Maar tegelijkertijd ben ik viool blijven spelen. Ik geloof niet in abrupte veranderingen, ik houd van continuïteit. Ik maak meer, en andere muziek dan ooit tevoren. Er is niet zo'n brede kloof tussen dirigeren en viool spelen. De viool is natuurlijk persoonlijk, maar het gevoel is heel overeenkomstig.'

Naast het klassieke en modern-klassieke repertoire, speelde hij ook samen met de sitar speler Ravi Shankar, en bracht Oost en West samen. Later improviseerde hij ook met jazz violist Stéphane Grappelli. Dan zijn er zijn inzichten in de muziek en verhalen over zijn ervaringen. Zoals hij bijvoorbeeld vertelde over de negende symfonie, waarin Beethoven

'met ongelofelijke determinatie deze waarheid spreekt, deze waarheid weet... dat we allemaal van elkaar afhankelijk zijn.' De negende symfonie is een ode aan de Vreugde, en dieper nog, de vreugde van vrede, van wederzijds begrip. 'In het eerste deel vind je energie en tederheid.

In het tweede deel een schitterde contrast tussen het vuurwerk van het scherzo en het mooie rustieke van de melodie in de houtblazers. En dan dat prachtige langzame deel. Dat reikt tot het hoogste, het schoonste. Beethoven begint met een bijna transparante melodie, die steeds meer versierd wordt. Het moet als het ware nog in de lucht blijven hangen. Het is een heel langzaam deel. In het laatste deel is er de bevrijding. Je moet het hele gamma van emoties doorlopen hebben, wrok, ongeduld, haat, liefde, geduld, wijsheid voordat de catharsis plaats kan vinden. Sereniteit bereidt de vreugde voor... hoewel het deel met een explosie begint...het begint triest. Pas als de tenor zegt; we moeten deze emoties uitbannen [...] dan komt die bevrijdende melodie, het verfijnde thema van broederschap voorzichtig naar voren.'

Gedurende de tweede wereldoorlog speelde hij veelvuldig voor de Amerikaanse strijdkrachten. Hij speelde voor gewonde mariniers. Menuhin was van mening dat (de kracht van) muziek een wapen moest zijn in het gevecht tegen de wreedheden begaan door het nazi regime. Gedreven door deze overtuiging had hij het Britse bezettingsleger benaderd met de vraag of hij voor Joodse overlevenden en Duitse burgers kon spelen. En zo was hij samen met Benjamin Britten na de oorlog de eerste die speelde voor de overlevenden van het concentratiekamp Bergen-Belsen. En zo was hij ook de eerste buitenlander die voor Duitse burgers speelde in de Britse zone. Dat hij als Russisch-Amerikaanse joodse violist zo snel na de oorlog ook voor Duitse burgers speelde met hun

eigen muziek van Bach, Beethoven en Mendelssohn, kwam hem aanvankelijk op felle kritiek te staan. Het spelen voor de overlevenden van Bergen-Belsen had een levenslange impact op zowel Yehudi Menuhin als Benjamin Britten.

'We gingen naar het kamp Bergen-Belsen een maand nadat het bevrijd was. Eerst moesten de gevangenen gered worden, althans zij die nog een kans maakten om te overleven. De muziek die wij speelden was de eerste muziek die ze in jaren hoorden [...] Als je aan Belsen denkt, denk je automatisch aan de onuitsprekelijke gruweligheden die de nazi's daar gepleegd hadden. Toen de Britten Belsen bevrijdden, hadden ze een klein medisch team bij zich.'

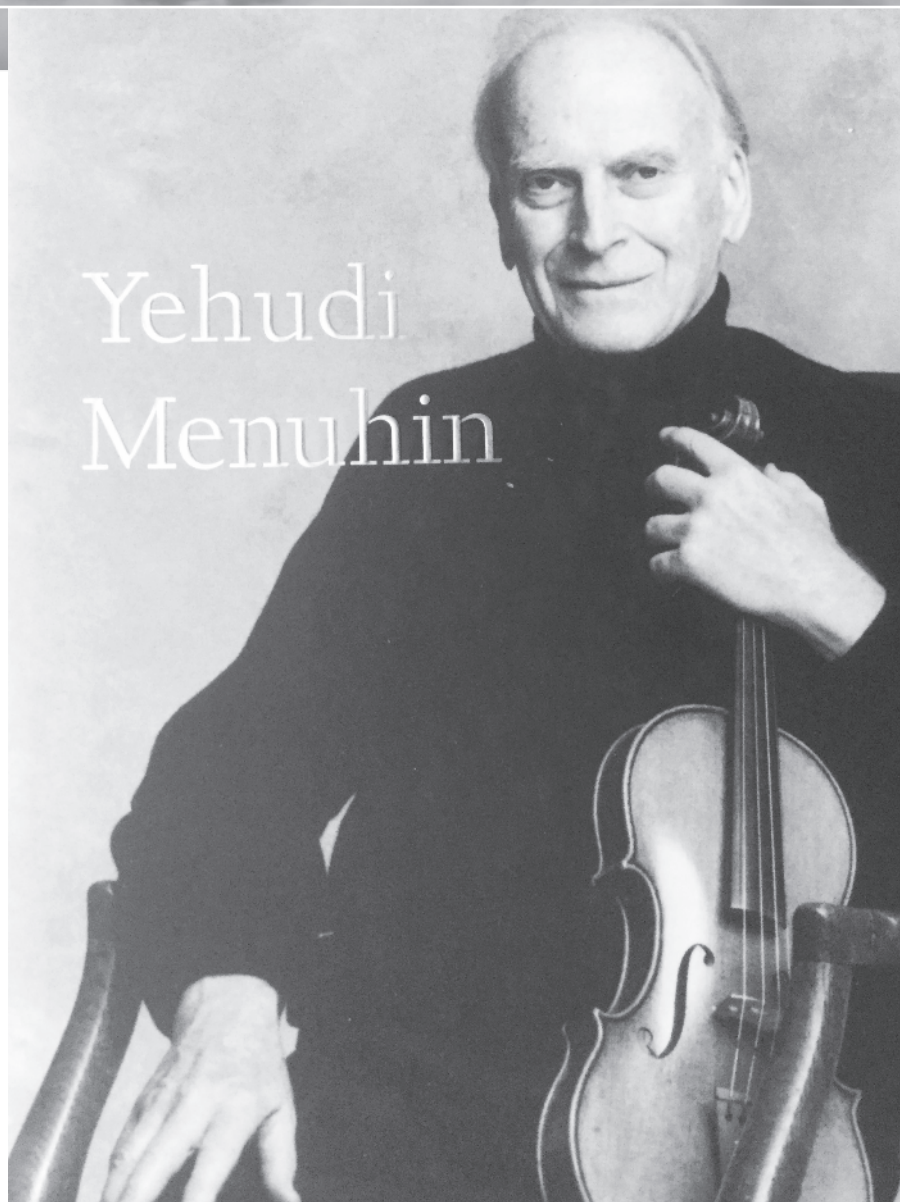
Dat was veel te klein voor hun verschrikkelijk moeilijke taak.

'Daarom recruteerden ze Duitse vrouwen en meisjes uit de omgeving. Misschien hebben ze de kampeiding of bewakers wel gekend, maar het is gemakkelijk om iets te negeren zolang je het niet recht voor je ogen ziet gebeuren [...] Maar toen die Duitse vrouwen de gruwelen in Bergen-Belsen zagen, waren ze diep geschokt en werkten ze dag en nacht met de Britten om de slachtoffers te helpen.'

Hij vond het belangrijk ook dat feit te noemen. De sfeer van die tijd beschreef hij als

'een mengsel van de herinneringen aan de verschrikkingen, ongeloof dat het voorbij was, en op hetzelfde moment hing er een spanning in de lucht. Iedereen leek zijn adem in te houden. Ze waren opgelucht, natuurlijk waren ze diep bedroefd dat hun familie was vermoord, maar ze waren gered. Ze wisten niet wat de wereld voor hen in petto had. Ze gingen weg met het gevoel weer aan de wereld te behoren.'

Tot lange tijd erna zou hij nog brieven ontvangen van mensen die een van de twee concerten hadden meegemaakt. Als instituten richtte hij onder andere de Yehudi Menuhin School op, die getalenteerde kinderen van over de hele wereld helpt zich muzikaal te ontplooiën.

Hij publiceerde boeken over de viool en vioolspelen. Met zijn organisatie 'Live Music Now' gaf hij concerten in onder andere ziekenhuizen, gevangnissen, hospices. Muziek, zo leerde hij in de oorlog, heeft altijd de sterkste uitwerking op mensen die zich in een trieste situatie bevinden. Een indrukwekkend verhaal is het verhaal van de roos;

'Ooit ben ik met een groep Franse musici naar een van die verschrikkelijke gevangnissen geweest niet ver van Parijs, waar de muren door muren gevangen gehouden schijnen te worden. Het was een weerzinwekkende plaats, nog geen sprietje gras, niets anders dan muren met mensen erachter. We hebben daar prachtige muziek gespeeld, de gevangenen waren er diep door bewogen. De weg naar buiten ging onder drie muren door, en toen we na het concert bij de laatste muur aankwamen, bracht

één van de gevangenen een roos. Ik kan gewoonweg niet beschrijven wat die roos op die plaats voor me betekende, omdat die in die gevangenis even vreemd scheen te zijn als het paradijs zelf. Hij was volledig in strijd met de context. Als hij me een beschilderde lap had gegeven, dan zou ik al stomverbaasd zijn geweest, maar een roos tussen die meedogenloze muren. Ik was tot tranen toe geroerd. Het deed me zo veel. Ik heb nooit geweten waar ze die roos vandaan hadden'.

Bronvermelding en verder lezen:

- Yehudi Menuhin, *Unfinished Journey*. Futura publishers, ISBN 0708813291.
- DVD en boek 'Van de Schoonheid en de Troost', Uitgeverij Contact, ISBN 9025496644
- Humphrey Burton, *Yehudi Menuhin*, Northeastern University Press, ISBN 0555534651

Inspirerende profeten: Micha, Amos, Jesaja

Door Mieke Krebber

Op 12 november 2017 hield Arjan Vliegthart in de Singelkerk de Preek van de leek. Als Bijbelgedeelte had hij gekozen voor Micha 6:1-8. Dit gedeelte eindigt met:

5e '...Ken je de gerechtigheid van de HEER niet meer?'

6 'Wat kan ik de HEER aanbieden, waarmee hulde brengen aan de verheven God? Moet ik hem tegemoet treden met brandoffers, zou hij eenjarige stieren aanvaarden?'

7 Kan ik hem gunstig stemmen met duizenden rammen, met olie, stromend in tienduizend beken? Moet ik mijn oudste kind geven voor wat ik heb misdaan, de vrucht van mijn schoot voor mijn zondig leven?'

8 Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.

In zijn preek vertelde Vliegthart hoe de laatste twee regels hem inspireren om zijn werk als wethouder Sociale zaken in Amsterdam te doen. Volgens hem is er verschil tussen rechtmatigheid en rechtvaardigheid. Iedereen heeft recht op een persoonlijke benadering. Daarbij kan rechtvaardigheid inhouden dat je van de regels afwijkt.

Wie was de profeet Micha die nog steeds, meer dan 2500 jaar later, inspiratiebron is voor een wethouder in Amsterdam.

Micha leefde aan het eind van de 8ste eeuw v.Chr. Hij was een tijdgenoot van Jesaja. Hij zette zich in voor de arme boeren en de herders. Hij woonde in de buurt van de weg waarlangs de troepen van de Assyriërs en andere volken het land binnentrokken om het in te nemen. In 721 v.Chr. wordt Samaria door Sargon, koning van Assyrië, ingenomen. Micha's kritiek is dat de leiders van het volk profiteurs zijn, dat de rechters zich laten omkopen, dat

de priesters de orakels in hun voordeel verdraaien. Hij benadrukt dat de heilsbeloften niet onvoorwaardelijk zijn, maar afhankelijk van het gedrag van de mensen: doe recht, wees trouw en wandel met God.

De profeet Amos leefde een paar decennia eerder. Hij verwijst naar een zonsverduistering, die in 763 v.Chr. plaatsvond. Amos komt uit Juda maar fulmineert in zijn profetieën tegen het noordelijke rijk van de 10 stammen, Israël. In het noordelijk rijk had met twee heiligdommen opgericht: Dan en Bethel. Daar werd een stierenbeeld, symbool van de vruchtbaarheid, vereerd. Tot ca. 800 v.Chr., werd het rijk vanuit Syrië geregeerd. In de tijd van Amos was Jerobeam II koning. Maar de komst van de Assyriërs dreigt. Amos is geroepen door God; hij behoort niet tot de profetenfamilies die in de tempel hun diensten verrichtten. Amos predikt niet de moderne sociale gerechtigheid. Voor hem is gerechtigheid een voortvloeiende van de relatie van het volk met God. De rijken worden veroordeeld, maar het is niet zo dat de armen rijk moeten worden. De zaligsprekingen van Lucas vertolken dezelfde gedachtegang. De rijken hebben zich hun rijkdom verworven over de hoofden van de armen. Zij liggen op kleden die verpand zijn, zij drinken wijn die als boete is geïnd. De offers in de tempel van Bethel worden afgekeurd: in de woestijn bracht het volk ook geen offers. Het verwijt is dat het volk vertrouwt op offeranden zonder gerechtigheid. 'Ik schep geen behagen in branden graanoffers... laat liever het recht stromen als water...' (5.21). In Amos' prediking schijnt de ondergang onvermijdelijk, maar toch is er hoop. Een onheilsprofeet kan bekering teweeg brengen.

Is de prediking van Amos tevergeefs geweest? Later heeft Jesaja in Juda hetzelfde verkondigd.

De neerslag van de verwijten van Amos zijn terechtgekomen in de wetgeving in Deuteronomium, waarvan de uiteindelijke redactie pas na de ballingschap (ca. 515 v.Chr.) heeft plaatsgevonden.

Jesaja trad op tussen 750 en 700 v.Chr. Er werd in zijn tijd samenwerking gezocht met Egypte tegen Assyrië. Hij heeft kritiek op de cultische en sociale misstanden. Hij beschrijft uitvoerig de ondergang van vijandelijke volken. Hij kondigt de Dag van de Heer aan: straf en redding. In het derde deel van het boek Jesaja – de hoofdstukken 56 tot 66 – klinkt dezelfde kritiek als van Amos: de goddelozen zullen geen vrede kennen. Op vastendagen wordt gehandeld; arbeiders worden afgebeuld. Het vasten dat God verkiest: misdadige ketenen verbreken, verdrukten bevrijden, brood delen met de hongerigen ... je bekommeren om je medemens. Als je om hulp schreeuwt: Hier ben ik! En dan de belofte: ik zal niet alles vernietigen ... ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde (65). En dan (66:19) Ik zal onder hen een teken verrichten: sommigen zal ik sparen en naar vreemde volken sturen ... en zij zullen mijn majesteit tegenover al deze volken verkondigen. Zo heeft Jesaja Mattheüs geïnspireerd tot het schrijven van het 'zendingsbevel' in Mt. 28:19.

Moge de oproep van Micha tot het doen van gerechtigheid en wandelen met God ook ons inspireren. Het lijkt zo makkelijk.

H.M. van Randwijk, een christelijk bewogen verzetsstrijder en journalist

Door Dirk Visser

Elke keer als idA-redacteur Karen Lammers langs het Van Randwijk-monument aan het Weteringcircuit fietst, staat ze – in gedachten – stil bij de tekst: 'een volk dat voor tirannen zwicht / zal meer dan lijf en goed verliezen / dan dooft het licht'. Vlak bij deze plek in Amsterdam werden op 12 maart 1945 dertig verzetsstrijders gefusilleerd. De zeventien witte letters op een bakstenen muur zijn de slotregels van het gedicht 'Bericht aan de levenden' dat H.M. van Randwijk in 1953 oorspronkelijk voor de Erebegraafplaats in Bloemendaal schreef. In dat gedicht formuleerde hij het zo: 'Bedenk dat hetgeen gisteren bedreigd werd, heden en morgen opnieuw in gevaar kan komen'. Nadenken over goed of kwaad en daarnaar handelen was niet alleen noodzakelijk tijdens de oorlog; dat is het nog steeds.

Van Randwijk (1909-1966) groeide op in een gereformeerd tuindersgezin. Hij studeerde voor onderwijzer. Omdat hij in de crisisjaren linkse opvattingen ontwikkelde, had hij moeite een school te vinden. Dankzij ds. J.J. Buskes in Amsterdam kreeg hij een baan als hoofd van de christelijke lagere school Eben-

Haëzer in de Jordaan, die uitging van de organisatie Tot Heil des Volks. Kort na het uitbreken van de oorlog stuurde de school hem zogenaamd met ziekteverlof zodat hij zich volledig aan het verzetswerk kon wijden. In 1941 raakte hij betrokken bij Vrij Nederland waar hij als hoofdredacteur fungeerde.

Toen hij in 1942 werd gearresteerd en zes weken lang werd verhoord, ontkende hij stug zijn betrokkenheid. Hij hield vol dat iemand met zijn theologische opvattingen geen verzetsblad kon uitgeven. Hij werd vrijgelaten door een Duitse militair die daarbij zei: 'U bent of onschuldig of de grootste leugenaar die er bestaat'. Onverschrokken leidde Van Randwijk zijn organisatie door de oorlog. In mei 1945 was hij de eerste die op de Dam een bevrijdingstoespraak hield.

Na de oorlog bleef hij hoofdredacteur van Vrij Nederland. "Aan zijn progressieve opvattingen over rechtvaardigheid en de toekomst viel niet te tornen", aldus oudredacteur Igor Cornelissen in zijn boek over de latere hoofdredacteur Mathieu Smedts. In 1952 verliet Van Randwijk Vrij Nederland. Hij had zich de woede van

veel abonnees en ook van het bestuur op de hals gehaald door in Vrij Nederland te pleiten voor onafhankelijkheid van Nederlands-Indië. In het hoofdartikel 'Omdat ik Nederlander ben, zeg ik nee' keerde hij zich fel tegen de zogenaamde politionele actie van het Nederlandse leger in Nederlands-Indië.

De latere hoofdredacteur van Trouw, J. Bruins Slot, die hem uit het verzet kende, zei in een interview met Bibeb dat Van Randwijk "tegen de draad was; dat was zijn manier van bestaan. Gelukkig waren er ook dingen waarbij het goed was dat hij dwars was. Hij was wel een heel bijzondere man die een hele massa mensen zeer geïmponeerd heeft." Als Van Randwijks belangrijkste eigenschappen noemde Bruins Slot "zijn sterk gevoel voor recht en zijn in wezen grote barmhartigheid. Van Randwijk heeft eens geschreven: 'Het fijnste van de bevrijding vind ik dat Joodse kinderen weer op straat kunnen spelen'."

Een volk dat voor tirannen zwicht
*Allen, die hier tesamen zijn,
de levenden, de doden,
de handbreed, die ons scheidt, is klein,
wij zijn tesamen ontboden voor het gericht ...
Gedenk de liefste, die hier ligt,
de broeder, vrind of vader,
maar gun Uw ogen wijder zicht,
aanzie het land en alle mens tegader,
hoor dit bericht:
Wij staan tesaam voor het gericht
voor goed of kwaad te kiezen,
een volk dat voor tirannen zwicht,
zal meer dan lijf en goed verliezen,
dan dooft het licht.*

Monument op het Weteringcircuit in Amsterdam

Vele gezichten

In de komende tijd willen we verschillende leden, vrienden en belangstellenden, zowel jong als oud, aan het woord laten in de nieuwe rubriek: Vele gezichten. De keuze wordt gemaakt door de redactie. Deze maand Muhittin Göktaş en Roanne Woldendorp.

foto's: Hans Hogvorst

Roanne Woldendorp en Muhittin Göktaş van Ontwerpgroep Lâle:

Zij maken van elk idA-nummer een tulp van oosterse schoonheid

Door Dirk Visser

Al tien jaar verzorgt ontwerpgroep Lâle in Hoogland/Amersfoort de grafische vormgeving van idA. "Toen wij begin deze eeuw plannen hadden om een eigen bureau te beginnen, hebben we een hele vakantie gekletst over de vraag welke naam we eraan zouden geven", zegt Muhittin Göktaş, die met zijn partner Roanne Woldendorp de ontwerpgroep vormt.

"Bij thuiskomst wist ik het: Lâle, het Turkse woord voor tulp." Roanne vervolgt: "Als de mensen vragen wat Lâle betekent, hebben wij een goed verhaal. De tulp is het beeldmerk van Ontwerpgroep Lâle en draagt de identiteit ervan uit. De tulp, ooit een wilde bloem van de Aziatische steppen, is vanuit Turkije naar Nederland gekomen en is nu een van de Nederlandse symbolen. Op onze website omschrijven we het zo: De tulp is een icoon voor westerse handelsgeest en nuchterheid, gecombineerd met oosterse schoonheid en mystiek."

De uit Drente afkomstige Roanne en de van oorsprong Turkse Muhittin leerden elkaar kennen op de (christelijke) Kunstacademie in Kampen. Zij deden beiden de opleiding 'Grafisch ontwerp'. Roanne studeerde in 1994 af, Muhittin

twee jaar later. Hij had eerst enkele jaren in Nederland gewoond en zat vervolgens tot zijn achttiende in Turkije op een kostschool.

"Bij terugkeer in Nederland ben ik meteen naar de academie gegaan. Ik kende maar weinig Nederlands, maar ik kon wel goed tekenen. Het was wel eens lastig en frustrerend. Als ik van een docent een opdracht kreeg die ik niet goed begreep, vroeg ik mijn mede-studenten wat er gezegd was. Ik kocht ook zo snel mogelijk een Turks-Nederlands woordenboek. Na een tijdje ging het wel."

"Na ons afstuderen werkten we beiden voor een (verschillende) werkgever. Maar wij wilden alle twee voor onszelf beginnen", zegt Roanne. "Ik werkte bij een grafisch ontwerpbureau in Amsterdam, na eerst bij NS Design te hebben gewerkt. Ik bouwde mijn werk geleidelijk af, van vijf naar vier dagen per week, naar drie en aan het eind naar twee. Na de Kerst zou ik voor mezelf beginnen. We hadden een huis gekocht en al een kind gekregen."

Muhittin: "Ik zat bij een bureau waar allerlei politiek spelletjes werden gespeeld. In de reclamewereld heb je veel ellebogenwerk. Soms moest ik met iemand werken die er nul-komma-nul verstand van had. Ik ben naar mijn baas gestapt om het hem

uit te leggen, maar vervolgens kon ik vertrekken. Opeens ben je zonder werk en zit je samen thuis." Roanne: "Ik heb één slapeloze nacht gehad."

Op 11 januari 2000 zijn we naar de Kamer van Koophandel geweest. Het was prettig om met z'n tweeën het bedrijf op te starten." Muhittin valt in: "We hadden het meteen druk." Roanne: "Van mijn oude werkgever mocht ik ziekenhuis Gooi-Noord als opdrachtgever 'meenemen'. We maakten voor het ziekenhuis ook een periodiek. En voor het Kindertherapeuticum moesten we een uitgebreide website maken.

We doen veel in de gezondheidszorg: GGZ Centraal, Zorggroep Noord West Veluwe, Meander Medisch Centrum in Amersfoort. Veel sociaal-zorgachtig. We werken ook voor de bouwsector, gerelateerd aan duurzaamheidsprojecten en restauraties. Verder maken we veel ontwerpen voor maatschappelijke organisaties. Dat is dan half werk half vrijwilligerswerk.

Onze eerste opdracht uit doopsgezinde hoek was voor het Doperscafé. Daarna volgden idA; de site van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente Amsterdam; en later opdrachten van andere Doops-

gezinde Gemeenten. Een heel mooi project was de Vrouwenkalender in 2011 in opdracht van de Landelijke Federatie van Doopsgezinde Zusterkringen. Daarvoor ben ik met Frits Groeneveld door het hele land gereisd. Dat was heel gezellig. Frits deed de interviews, ik maakte de foto's."

Muhittin: "Op een gegeven moment kwam de High Tech op. Dat moesten we eerst inkopen. Ik maakte het ontwerp, maar het programmeren gebeurde in Oekraïne. In krakkemikkig Engels konden we elkaar duidelijk maken wat we wilden. De Nederlandse programmeurs waren zeer duur. Maar onze Nederlandse contacten kenden Oekraïense programmeurs."

"Met z'n tweeën kun je veel doen", zegt Roanne. "Het is heel mooi dat wij hetzelfde werk doen. Je snapt waar de ander mee bezig is. En als het druk is, weet je waarom de ander niet op tijd voor het avondeten thuis is. We hebben geen personeel en dus ook geen personeelslasten."

Bij idA is het zo gegroeid dat ik op vrijdagavond of zaterdagmorgen de kopij binnen krijg. In het begin, als ik op vrijdagavond uit was geweest, dacht ik: 'O, ik kan idA nog wel even doen.' Maar dat hoeft nu niet meer.

Wat me bij idA de laatste jaren opvalt", zegt Roanne, "is dat de kopij heel zorgvuldig wordt aangeleverd. Dat maakt het werken makkelijker. Ik vind het interessant om via de kopij te weten waar jullie mee bezig zijn. Ik heb bewondering voor waar de Doopsgezinde Gemeente voor staat: niet te veel praten maar vooral doen. Veel sociale bewogenheid kom ik tegen. Maar ook de persoonlijke verhalen spreken me aan. Het is een goed uitgangspunt dat elke idA een thema heeft; dat maakt het blad boeiend."

Voordat we kinderen kregen, spraken we af dat ze of een Nederlandse voornaam en een Turkse achternaam zouden krijgen, of omgekeerd. We vonden Nederlandse voornamen helemaal niks; dus het werd

een Turkse voornaam. De oudste, inmiddels 17, die vandaag wiskunde op zijn eind-examen VWO heeft, hebben we Adnan genoemd naar de 'Kennedy van Turkije', Adnan Menderes, die van 1950 tot 1960 premier van Turkije was. Onze dochter, die nu 14 is, kreeg de naam Havva, Turks voor Eva."

Roanne kan 1 tot 10 in het Turks zeggen, en verder Slaap lekker, Eet smakelijk en enkele begroetingswoorden. Voor de kinderen geldt min of meer hetzelfde. Roanne: "Nu begrijp ik waarom de eerste taal je moers taal wordt genoemd."

Gevraagd naar de politieke situatie in Turkije zegt Muhittin met een brede glimlach: "Erdogan dictator". Iets serieuzer: "Wij kiezen. Wij bepalen wie ons regeert. Misschien is het niet goed voor jullie Nederlanders, maar deze regering brengt wel veel goeds voor

Turkije. Binnenkort zijn er weer verkiezingen. Turkije is een democratie." Roanne: "Wij hebben best wel discussies over Turkije gehad. We hebben er zelfs zoveel over gepraat, dat we het er nog weinig over hebben."

Muhittin: "Op de academie heb ik me vaak afgevraagd: Wie ben ik nu? Op een gegeven moment heb ik tegen mezelf gezegd: Ik ben die ik ben. Ik hoor overal en nergens bij. Toen wilde ik de dubbele nationaliteit naar aanleiding van het beleid van toenmalig minister van vreemdelingenzaken, Rita Verdonk. Dat ging zo ingewikkeld, dat ik dacht: Laat die dubbele nationaliteit maar zitten."

Of ik ooit terug naar Turkije wil? Het leven is er wel gemakkelijker, niet zo formeel als hier. Je maakt er ook sneller contact. Maar Nederland is een fijne plek om te leven en ik ben ondertussen ook een Nederlander."

foto: Teska Overbeeke

Kosterij – Planning is dat er komende zomer wederom werkzaamheden plaatsvinden in de kosterij. Dit is de tweede fase van de werkzaamheden die vorig jaar zijn ingezet. Er wordt onder andere een vide geplaatst voor het creëren van werkplekken. Gedurende de zomermaanden vindt u de koster, net als vorig jaar, in het souterrain.

Doopdienst – Zondag 1 juli is er een doopsdienst in de Singelkerk. Op deze zondag zullen vier nieuwe leden worden gedoopt en/of belijdenis doen.

Reglement ADS – Er ligt een voorstel voor een nieuw reglement voor de Algemene Doopsgezinde Sociëteit. Dit voorstel wordt besproken in de eerstvolgende Broederschapsvergadering. In de kerkenraad is het voorstel besproken en er zijn enkele kanttekeningen bij geplaatst. Deze worden door onze voorzitter meegenomen naar de BV.

NHDS – Bij de laatste vergadering van de Noord Hollandse Doopsgezinde Sociëteit bleek dat het hele bestuur op korte termijn aftreedt en dat er vooralsnog geen opvolging voor de bestuursleden is. Er is over gesproken of Amsterdam hierin een rol zou moeten of kunnen spelen. Omdat de indruk bestaat dat er vooral door kleine gemeentes behoefte is aan samenwerking in de vorm van een NHDS is besloten dat enkele kerkenraadsleden zich hier nog nader over buigen.

Privacy – Met ingang van 25 mei treed de nieuwe privacywetgeving in werking. In deze idA vindt u daar enige informatie over van de hand van onze voorzitter.

Mennomaal

Op **dinsdag 12 juni** is iedereen welkom op het Mennomaal. Singelkerk, Singel 452. tel. 6234588.
Ontvangst met drankje vanaf 17.30 uur
Begin maaltijd: 18.00 uur
Tussen hoofdgerecht en toetje: Ewoud Roos: Gedichten Van tevoren opgeven is niet nodig.
Opgeven wel nodig bij een speciaal dieet of vegetarisch.
Kosten: € 5 per maaltijd.
Opgave en informatie via Ina Drukker (6423464) of Mieke Krebber (6731926).

In juli is het Mennomaal in Noord, Meerpad 9
Tussen hoofdgerecht en toetje:
Sulaika over Zevende-dags Adventisten

VDGA en AVG?

Zoals u zult begrijpen kan onze Amsterdamse gemeente niet zonder een goede ledenadministratie. In ons geval zijn daarin opgenomen naam, adres, geboortedatum, telefoonnummer en mailadres van leden, vrienden en belangstellenden, tezamen zo'n 450 in getal. Van huis uit werd en wordt hier altijd zorgvuldig mee omgegaan. Gegevens worden niet aan anderen verstrekt, behalve aan de ADS en de administratie van idA, waarin u dit bericht leest. Ook intern gebeurt dat niet zonder goede reden, en altijd onder onze verantwoordelijkheid. En op sociale media delen we geen persoonlijke gegevens.

Recent is de al bestaande wetgeving op dit punt echter aangescherpt, want per 25 mei 2018 werd van toepassing de *Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)*, de opvolger van de Wet Bescherming Persoonsgegevens. De essentie is dat persoonsgegevens vertrouwelijk zijn, en niet zonder toestemming of grond kunnen worden "verwerkt". Elke organisatie zal een "privacybeleid" moeten vaststellen en bekend maken; en de betrokkenen (u dus) moeten dat aanvaarden.

Met de Kerkenraad en het secretariaat zijn we op dit moment doende dit vorm te geven. Net als veel andere kerkgemeenschappen zoeken we naar een goede en correcte balans hierin. In een van de volgende nummers van idA hoort u er meer van. Mocht u inmiddels nu al opmerkingen of observaties hebben, dan horen we dat graag, liefst **voor 12 juni a.s.**

*Thijs van Hoogstraten, Mieke Hoogvliet, Joke Rooseboom
(mail aan: secretaris@vdga.nl)*

idA mei

Bij het verzenden van idA mei is iets misgegaan. Als u geen nummer hebt ontvangen dan kunt u het lezen op de website www.doopsgezindamsterdam.nl (gemeente, maandblad). Als u alsnog een exemplaar wilt ontvangen neem dan contact op met Joke Rooseboom, secretaris@vdga.nl of 020-6246573.

10 juni OrgelExtra

Wir glauben all'an einen Gott BWV 740 Johann Sebastian Bach (1668-1750)
Romantische koraalbewerking met barokke middelen: de begeleiding is 4-stemmig, 2 stemmen met 2 vingers en 2 stemmen met 2 voeten! En gelukkig nog een hand over om de melodie te spelen die regelmatig met 1 regel tegelijk voorbij komt. (5 min.)

Nacht van de Vluchteling 2018 Doperse Lopers

Dit jaar valt de Nacht van de Vluchteling in de nacht van 16 op 17 juni. In het holst van de nacht lopen duizenden deelnemers een 40 kilometer lange sponsorloop in verschillende provincies in het land. Het startschot klinkt voor alle edities om precies 00:00 uur middernacht. Op zaterdag 16 juni is er in de vooravond ook een loop van 10 en 20 kilometer in Amsterdam.

Het doel? Met elkaar een zo hoog mogelijk bedrag ophalen voor noodhulp aan vluchtelingen en ontheemden in de regio.

De Nacht van de Vluchteling is een initiatief van Stichting Vluchteling, een noodhulporganisatie die zich al meer dan veertig jaar inzet voor levensreddende hulp aan vluchtelingen en ontheemden wereldwijd.

Ook doopsgezinden lopen mee, o.a. de Doopsgezinde Gemeenten Zaanstreek (20 km). Jannie Nijwening hoopt een eigen team samen te stellen.

Zie idA mei voor meer informatie.

Zondagse Singelkerkbloemen

De bloemen, die tijdens de dienst in de Singelkerk staan, worden na de dienst gebracht bij leden die een moeilijke tijd door moeten maken, ziek zijn of iets te vieren hebben. Wilt u de namen door geven aan: Mieke Hoogvliet, 06-533 804 45, mieke.hoogvliet@gmail.com of Martina Simons tel. (020) 662 19 34.

In het ziekenhuis opgenomen

Onze gemeente wil graag meeleven. Wilt u van uzelf, familie, vrienden en leden ons een opname laten weten? Wij zullen de opgave dan doorgeven aan de desbetreffende bezoeker. Mieke Hoogvliet, mieke.hoogvliet@gmail.com 06-533 804 45, of Martina Simons tel. (020) 662 19 34.

Douwe Hendrik van Seijst 17 september 1938 – 5 april 2018

Door Ruth Hoogewoud-Verschoor

Douwe Hendrik van Seijst was geboren in Leeuwarden, en daar, in de doopsgezinde gemeente, was hij gedoopt. Op jeugdige leeftijd kwam hij naar Amsterdam, waar hij werkte bij de PTT, eerst in de tekenkamer, later bij 'training en opleiding.' In 1962 trouwde Douwe met Anneke ten Hoorn, en na enkele jaren Amsterdam Noord verhuisden ze naar Landsmeer, en werden actief in de Doopsgezinde in de (oude) Vermaning op de grens van Landsmeer en Den IJp. Het duurde niet lang of Douwe zat in de Kerkenraad.

Geloven was voor Douwe een werkwoord. Niet alleen voor de zondag, vooral voor door-de-week. "Hier en nu moet het gebeuren, hier moeten we het doen. Vergeet het niet." Je inzetten voor vrede en geweldloosheid, voor de samenleving, voor de gemeente: er was zo veel te doen. Goede, inspirerende bijbeluitleg was daarbij onontbeerlijk, evenals een stevige preek en dito nagesprek. Beviel het hem, dat was hij enthousiast, maar hij kon ook kritisch zijn en dan wond hij er geen doekjes om. Niet voor niets viel tijdens het afscheid enige malen het woord: eigenzinnig, eigenwijs.

In 1988 werd in Den IJp-Landsmeer een nieuwe Vermaning betrokken, gebouwd op de plaats van de oude, steeds meer verzakkende kerk. Bouw en fondsenwerving hadden veel energie gekost, maar het was gelukt. Douwe en Anneke trokken in de nieuwe beheerderswoning waar ze vele jaren bleven, tot ze naar een appartement in het dorp Landsmeer verhuisden. Jammer genoeg

was in de jaren voor hun vertrek de samenwerking met de kerkenraad verslechterd. Die onenigheid bleef.

Daarom besloten zij zich los te maken uit de gemeente, waarvoor zij beiden zich zo hadden ingezet. Maar verder zonder een doopsgezinde gemeente? Dat kon niet. Gelukkig vonden zij een nieuw thuis in de VDGA, in het kerkje aan het Meerpad. Daar was het vertrouwd, en de ontvangst was hartelijk. En toch: het voelde als ballingschap. Het verdriet daarover bleef.

De laatste jaren waren zwaar, door ziekte en ouderdom. Douwe's actieradius werd kleiner en kleiner, al kon hij af en toe nog genieten van zijn geliefde Terschelling. Op 5 april is hij rustig ingeslapen. 16 april was de dankdienst in Nieuwendam waar ds. Pieter Post en ondergetekende voorgingen. We lazen uit Douwe's lievelingsteksten: Psalm 1, over de rechtvaardige, Mattheus 5, uit de Zaligspreekingen. Micha 4, over de zwaarden en de ploegscharen, de wijnstok en de vijgenboom. Daarna, in de aula van het crematorium, legden kinderen en kleinkinderen en pleegbroer Sjoerd liefdevol een prachtig tapijt van beelden en verhalen. Douwe van Seijst. Soms zo eigenwijs en dan weer o zo ontwapenend, integer, trouw, levend met en vanuit de woorden van de Schrift. Een rechtvaardige. Een echte dooper. Zijn nagedachtenis zij tot zegen..

Ruth M.M. Hoogewoud-Verschoor
(predikant in Den IJp-Landsmeer van 1975 tot 1983)

Met Hemelvaart 2018, van 10 tot 13 mei, was het weer zover, de tiende editie van de Europese Doopsgezinde Conferentie (MERK), die elke zes jaar wordt gehouden. Dit jaar in het Franse Montbéliard, in de Jura.

Vivre sa foi, naar de MERK en terug

Thijs van Hoogstraten

Daar kwamen ruim 1000 doopsgezinden uit alle Europese windstreken bijeen, in meerderheid uit Frankrijk, Zwitserland, Duitsland en Nederland, maar ook uit Litouwen, Oekraïne en Albanië; en dat allemaal in de ruim bemeten "Axone", een groot sportcomplex aan de rand van de stad. Uit ons land waren er zo'n 150 deelnemers, waaronder tien uit Amsterdam. "Transmission" was het thema, "het verhaal dat je niet voor je zelf kunt houden".

We duiken allemaal op eigen wijs onder in een enorm programma van lezingen, optredens en muziek, waaronder popbands, relizangeressen, koren en een heus christelijk symfonie orkest, alles in de grote arena met stootvrije stoelen. Nederlanders hebben daarin een bescheiden, maar uitgesproken bijdrage.

Het stadion L'Axone in Montbéliard

Maar ook zijn er getuigenissen uit Aleppo, Syrië – dat is de bestemming voor een groot aantal noodpakketten en "comforters", afgezonden vanaf de conferentie. Veel marktcramen, waaronder een van ons eigen "Wereldwerk", vullen de wandelgangen; voor de talloze workshops wordt uitgeweken naar kleedkamers. Op groene plastic bankjes en met uitzicht op de douches spreek ik over alternatiefpreken-op-zijn-Frans; en in een vaag zaaltje naast een gymhal over menonnieten en islam, en het interreligieuze werk in Mannheim. Dat is de zelfde gymhal waar de jeugdigen 's nachts slapen, spartaans maar effectief. Anderen genieten weer van excursies in het mooie Frans land, zoals naar Ronchamps, de fameuze kerk van Le Corbusier.

Een hoogtepunt zijn zeker ook de heerlijke maaltijden, drie gangen, met een fles wijn voor de liefhebbers, aan lange tafels, vlot bediend door tientallen vrijwilligers, plek van veel ontmoetingen en gesprekken in allerlei talen. En naast

dit alles loopt dan ergens anders in de stad een historische conferentie, onder meer over de Russische mennoniete migratiebewegingen en de Rusland-deutsche, met tentoonstelling, heel interessant.

Na een lange en bewogen slotdienst gaan we dan, vol indrukken, op de zondag-middag weer naar huis. Het meeste geraakt ben ik toch wel, alles bij elkaar, door de ontmoeting van vrijzinnig Noord Europa en het bijna evangelische Mennoniete Frankrijk. "Vivre sa foi", zo krijgen we het van hen mee, een geloof vol overtuiging, vol zelfverzekerdheid. Wat neem je daarvan mee naar je eigen gemeente? dat is de vraag waarmee ik thuiskom.

Voor wie meer wil horen: je bent van harte uitgenodigd voor een ontmoeting met de Amsterdamse deelnemers, op **zondag 3 juni van 12 -13 uur, Singelkerk**, kerkenraadskamer, met een (hollands ...) broodje erbij.

Wie weet tot dan - soyez les bienvenus!

Affiche voor een bijeenkomst tijdens MERK

Jongere deelnemers over MERK

Jo Kreulen – Ik vond de merk heel erg leuk; het was gezellig en je ontmoette ook buitenlandse mensen die heel andere gewoontes hebben. Ik vond het ook gaaf om in een gymzaal te slapen dat had ik nog nooit gedaan. Het programma begon wel heel erg vroeg maar het had ook wel weer wat. Ja ik kan nog wel meer vertellen...

Imme Siersma – Het was supergezellig, er waren leuke activiteiten en het was superlekker weer! Ook leer je veel nieuwe mensen kennen en spelletjes doen. Er waren overal leuke dingen te doen. Het liefste wou ik ook nog even naar het dorpje. Het allerleukste vond ik toch wel de busreis. Dat was echt het toppunt! met één woord zou ik dit omschrijven als: supergezellig!

Lunchconcert Bach Ensemble Amsterdam

Na een warm welkom bij ons eerste lunchconcert in januari, is Bach Ensemble Amsterdam op **17 juni** terug in de Singelkerk. Op het programma staan werken van Zelenka en Bach.

De werken van Bach en Zelenka in dit lunchconcert staan beide in het teken van boete doen en de vraag om vergeving. Smart en tranen zijn goed te horen in de muziek. Het Miserere opent met een dramatisch, vrij 'modern' begin voor die tijd. De cantate Ach Herr, mich armen Sünder componeerde Bach specifiek voor deze 4e zondag na Pinksteren.

Bach Ensemble Amsterdam o.l.v. Paulien Kostense
Zondag 17 juni | 14.00u | Singelkerk, Amsterdam
Toegang: € 15/€ 12,50 (<17/CJP/student/stadspas) korting ook voor gemeenteleden.

Programma

Zelenka – Miserere (ZwV 57)
J. Bach – Sei nun wieder zufrieden
J.S. Bach – Ach Herr, mich armen Sünder (BWV 135)

Solisten

Elvire Beekhuizen – Sopraan
Falco van Loon – Tenor

WereldWerkconferentie over polarisatie

Dopersduin, Oorsprongweg 3, Schooll
Op **9 en 10 juni** houdt Doopsgezind WereldWerk een conferentie over polarisatie: *Olie op het vuur of een nieuw wij?*

In de WereldWerk-conferentie onderzoeken en ervaren we wat polarisatie is, wat het met ons doet en hoe we ermee om kunnen gaan.

Otto Kamsteeg neemt ons mee in een alternatieve benadering van het 'wij-zij denken'.

Er is een workshop bibliodrama en een discussie met Derk Stenvers over zijn documentaire 'Niemandland'

Praktische informatie

De conferentie wordt gehouden van zaterdag 9 juni 13.30 uur tot en met zondag 10 juni na de lunch op Dopersduin, Oorsprongweg 3, Schooll. Opgave is mogelijk tot 13 mei. Voor opgave en informatie kunt u terecht op www.dgwereldwerk.nl of u kunt mailen naar Coot Winkler Prins: 2esecretaris@dgwereldwerk.nl.

Kosten:

- Kinderen vanaf 4 jaar € 16,-; niet-werkende jongeren € 30,-; volwassenen € 85,-
- Kosten voor de lunch op zaterdag € 5,-
- Deelnamekosten bezwaarlijk, neem dan contact op met Roel Meihuizen: roel.meihuizen@dgwereldwerk.nl.

Vriendenbijeenkomst (v/h doopsgezinde Vredesgroep)

Voorafgaand aan de WereldWerkconferentie houdt WereldWerk op 9 juni om 10.15 uur de jaarlijkse Vriendenvergadering. Fulco van Hulst zal een toelichting te geven op het totstandkomen van het Global Anabaptist Peace Network (GAPN). Tijdens de MERK heeft hij samen met Andrés Pacheco Lozano een workshop gepresenteerd over het GAPN in oprichting. Het is de bedoeling een netwerkorganisatie op te bouwen die wereldwijd doopsgezinde vredeswerkers, (vredes)theologen, vredesorganisaties en -instituten met elkaar verbindt, om elkaar met raad en daad te ondersteunen, elkaar te inspireren en elkaar te ontmoeten.

Opgave bij Jacob Kikkert, jhkikkert@doopsgezind.nl. Aansluitend kan de lunch gebruikt worden (€ 5.-).

Collectebestemmingen Mei

De collecte in de blauwzwarte zak is altijd voor de eigen gemeente. De collecte in de rode zak is voor:

Het team

Essemie van Dunné
pastoraal werker in
Noord; tevens jeugd- en
opbouwwerk Noord
t 06 48 35 07 25
e.vandunne@vdga.nl

Joke van der Heide
jongerenwerk
t 06 17 96 43 71
j.vanderheide@vdga.nl

Henk Leegte
predikant
t 06 45 62 62 70
h.leegte@vdga.nl

Ewoud Roos
predikant
t 06 48 88 35 97
e.roos@vgda.nl

Liliane van der Steur
jeugdwerker
t 06 21 39 75 44
l.vandersteur@vdga.nl

• 3 juni – Stichting Kruispost

De Stichting geeft primaire medische hulp aan onverzekerde die tussen wal en schip vallen en mensen in geestelijke nood. De Kruispost probeert haar doel te bereiken door de exploitatie van een medisch centrum in de binnenstad waar gratis medische en psychosociale hulp wordt gegeven. De aard van de hulpverlening is vergelijkbaar met die van een huisartsenpraktijk.

Rekeningnummer: NL22ABNA0437295370
St. Vrienden Kruispost

• 10 juni – Paraguay t.b.v. Hospital Mennonita KM 81

Dit Doopsgezinde ziekenhuis maakt deel uit van een comité van kerken (een vereniging van 31 duitstalige Doopsgezinde kerken in Paraguay). Het ziekenhuis richt zich op de behandeling en verzorging van lepra en tuberculose patiënten en patiënten met HIV / AIDS. De verleende zorg is gedeeltelijk gratis. Andere patiënten worden aangemoedigd om indien mogelijk te betalen voor de zorg. Echter, in veel gevallen hebben patiënten behoefte aan donaties voor behandeling en zorg. De doelstelling van het ziekenhuis is:

- 1 Dankbaarheid tonen aan God en het volk van Paraguay.
- 2 Een plaats zijn waar de naastenliefde zichtbaar wordt.
3. Een geweldige kans om het evangelie van Jezus Christus te verspreiden.

De totale begroting van het ziekenhuis bestaat uit bijdragen van kerken, ondersteuning voor speciale projecten van internationale organisaties en vele donaties.

Voor meer informatie www.km81.org

• 17 juni – Broederschapscollecte t.b.v. de ondersteuning van de Indonesische broederschapen

Rekeningnummer: NL19ABNA0243493886 t.n.v. Alg. Doopsgez. Sociëteit, Amsterdam, inzake Indonesië

• 24 juni – Oudezijds 100

Mensen uit alle hoeken van de samenleving vormen samen Communautaire Gemeenschap Oudezijds 100. In de binnenstad van Amsterdam proberen zij in leven en werken het evangelie van Jezus Christus present te stellen. Oudezijds 100 biedt concreet hulp door inloop, maatschappelijke opvang, begeleid wonen, medisch maatschappelijke werk en medische zorg voor onverzekerden. De woon-gemeenschap functioneert hierin als groot gezin en oefenschool, die de hulpverlening ondersteunt.

Rekeningnummer: NL80INGB0000056295
St. Vrienden van Oudezijds 100, Amsterdam

• 1 juli – Broederschapscollecte t.b.v. Inloophuis Almere

De missie van het Inloophuis is vanuit kerkelijke betrokkenheid present zijn in de Stedenwijk en een bijdrage leveren aan de verbetering van de leefbaarheid voor buurtgenoten en de andere inwoners van Almere.

Rekeningnummer: NL61RABO0321022203
St. Inloophuis Almere

• 8 juli – Wereldbroederschapscollecte t.b.v. het werk van Mennonite World Conference

Rekeningnummer: NL19ABNA0243493886 t.n.v. Algemene Doopsgezinde Sociëteit Amsterdam, inzake MWC

• 15 juli – Stichting Stuwkracht 10

Tijdens het Doopsgezind Wereldcongres in Amsterdam (1967) werd een oproep gedaan om 10% van het inkomen te bestemmen voor het lenigen van de nood in de wereld. Bijna honderd doopsgezinden gaven gehoor aan deze oproep en zo ontstond de Stichting Stuwkracht 10. Stuwkracht 10 krijgt verzoeken om financiële hulp uit alle hoeken van de wereld en helpt onmiddellijk in plotseling ontstane noodsituaties, 'stil' en eenmalig.

Rekeningnummer: NL30INGB0001211010 St. Stuwkracht, Oostzaan

Als u niet in de dienst aanwezig kon zijn en toch iets wilt bijdragen aan het project kunt u dat via het aangegeven bank-rekeningnummer doen.

Agenda

Juni 2018

(kerkdiensten: zie achterkant)

• Za 2 juni	Singelkooor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Za 2 juni	GDB 101 jaar; Schoorl	Dopers Duin	10.00 uur
• Ma 4 juni	Bijbelgroep Rijpenhof Henk/Joke	Singelkerk	20.00 uur
• Di 5 juni	Gesprekskring o.l.v. Ewoud Roos	Singelkerk	14.30 uur
• Di 5 juni	Tussenstop	Singelkerk	17.30 uur
• Za 9 juni	Singelkooor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Za/zo 9/10 juni	Werekdwerk/Vredesgroep	Schoorl	aanv. 10.15 u.
• Zo 10 juni	Wake Schiphol*	Schiphol	14.00 uur
• Ma 11 juni	Zon'shofgroep/20+ Henk/Joke	Singelkerk	20.00 uur
• Di 12 juni	Tussenstop	Singelkerk	17.30 uur
• Di 12 juni	Mennomaal; Roos: gedichten	Singelkerk	18.00 uur
• Di 12 juni	020 11 Tieners	Singelkerk	18.00 uur
• Wo 13 juni	Vredesgroep	Singelkerk	20.00 uur
• Wo 13 juni	Zon'shofgroep	Zon'shofje	20.00 uur
• Za 16 juni	Singelkooor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• 16/17 juni	Nacht van de vluchteling		
• Zo 17 juni	Bachensemble Amsterdam	Singelkerk	14.00 uur
• Di 19 juni	Boeken rond de Bijbel	Singelkerk	15.00 uur
• Di 19 juni	Tussenstop	Singelkerk	17.30 uur
• Do 21 juni	Open kring Menno Simons: E. Roos	Men. Simonsh.	14.30 uur
• Do 21 juni	Tumtum mies tiengroep	Meerpad	18.00 uur
• Za 23 juni	Singelkooor repetitie	Singelkerk	10.30 uur
• Di 26 juni	Tussenstop	Singelkerk	17.30 uur
• Wo 27 juni	Belijdenisavond Rondom groep naar Belijdenisavond	Singelkerk	20.00 uur
• Do 28 juni	Bijbelaars	Singelkerk	10.30 uur
• Di 1 juli	Gesprekskring o.l.v. Ewoud Roos	Singelkerk	14.30 uur

* meer informatie: <http://www.schipholwakes.nl>

Kopij voor het volgende nummer vóór **10 juni 2018** sturen aan Mieke Krebber
Mail: m.krebber@chello.nl
Adres: Europaplein 89, 1078 GZ Amsterdam (telefoon 020-6731926).

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet op te nemen.

Secretariaat en administratie

Singel 452
1017 AW Amsterdam
t kerk (020) 623 45 88
t secretariaat (020) 624 65 73
t boekhouding (020) 627 70 72
fax (020) 624 44 40
gironummer
NL11INGB0000141442 (VDGA)
website www.vdga.nl
website van de ADS: www.ads.nl

COLOFON

idA, in dit Amsterdam
Maandblad voor geloof
en gemeentelieven van
Doopsgezind Amsterdam.

Redactie

Bart Admiraal
Essemie van Dunné
Sjoukje Halbertsma
Joke van der Heide
Karen Lammers
Mieke Krebber (eindredacteur)
Interviews: Dirk Visser

Ontwerp en realisatie

Ontwerpgroep Lâle, www.lale.nl
T (033) 462 46 93

Verzending idA via het secretariaat:
e-mail: secretaris@vdga.nl

KERKDIENSTEN

	Singelkerk Centrum 10.30 uur	Meerpad Noord 10.15 uur	Menno Simonshuis Buitenveldert 10.00 uur
3 juni	Ds H. Leegte na de kerkdienst napraten over de MERK voor geïnteresseerden	E.M.L. van Dunné**	
10 juni	Ds H. Leegte* bezoek van leden Raad van Kerken Amsterdam		Ds E.C. Roos
17 juni	Ds H. Leegte	Ds E.C. Roos*	
24 juni	Ds H. Leegte** dienst samen met de EBGA		Ds E.C. Roos
1 juli	Ds H. Leegte* Dooop- en belijdenisdienst	E.M.L. van Dunné**	
8 juli	Ds H. Leegte*		Ds E.C. Roos
15 juli	Ds H. Leegte	H. Fronczek** Lekeprediker	

* Kinderkerk ** Kinderkerk en Tienertuin

Lied van de maand

Heb dank, o God van alle leven – lied 315

Keuze van Dick Klomp

Heb dank, o God van alle leven, één van de aanwinsten uit het vorige liedboek, is gelukkig ook weer opgenomen in het nieuwe liedboek. Vooral de melodie spreekt mij aan, zoals eigenlijk al de kerkliederen van Bastiaans. Ze zijn statig, evenwichtig, prettig om te harmoniseren maar bovenal goed om gemeenschappelijk te zingen. De tekst is mooi, al is de bedoeling van 'Een stem zegt: Roep!' (in de vijfde regel van het derde couplet) mij een raadsel. Ik zou twee woorden omdraaien: 'Een stem roept: Zeg, wat zoudt gij roemen op mensgunst of -heerlijkheid?' Dan zou ik het snappen.

We hebben dit lied in onze trouwdienst – al weer even geleden – laten zingen.

Wie levert
voor de volgende
idA een lied in?

315 Heb dank, o God van alle leven [5151]

1 Heb dank, o God van al-le le-ven,
die zift al-leen U-zelf be-kend,
dat Gij uw woord ons hebt ge-ge-ven,
uw licht en lief-de ons toe-ge-wend!
Nu rijst uit el-ke nacht uw mor-gen,
nu wijkt uw troost niet meer van de aard,
en wat voor wij-zen bleef ver-bor-gen
werd kin-de-ren ge-o-pen-baard.

2 En of een mens al diep verloren
en ver van U verzworven is,
Gij noemt zijn naam, hij is herboren,
vernieuwd door uw getuigenis.
Uw woord, dat spreekt in alle talen,
heeft uit het graf ons opgericht,
doet ons in vrijheid ademhalen
en leven voor uw aangezicht.

3 Gemeente, aan wier aardse handen
dit hemels woord is toevertrouwd,
o draag het voort naar alle landen,
vermenigvuldigd duizendvoud.
Een stem zegt: Roep! Wat zoudt gij roemen
op mensgunst of -heerlijkheid?
't Verwaait als gras en weidebloemen. –
Gods woord bestaat in eeuwigheid!

tekst Fedde Schuur
melodie Johannes Gijsbertus Bastiaans – 'Straks groeten wonze moederstranden'